

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 03
Rotel 0301

PROTOKOLL
2016-09-09 och
2016-09-13
Föredragning i
Stockholm

Aktbilaga
Mål nr Ö 7130-16

RÄTTEN

Hovrättslagmannen Jan Öhman samt hovrättsråden Kerstin Elserth och Jonas Högström, referent

FÖREDRAGANDE OCH PROTOKOLLFÖRARE

Hovrättsfiskalen Åsa Linghede

KLAGANDE

Julian Assange, 710703
Frihetsberövande: Häktad i sin frånvaro
Ecuadors ambassad i London
Storbritannien

Ombud: Advokaten Thomas Olsson
Box 12706
112 94 Stockholm

Ombud: Advokaten Per E Samuelson
Fleminggatan 17
112 26 Stockholm

MOTPART

Överåklagaren Marianne Ny och chefsåklagaren Ingrid Isgren
Åklagarmyndigheten
Utvecklingscentrum i Göteborg respektive Åklagarkammaren i Västerås

SAKEN

Häktning m.m.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätts beslut 2016-05-25 i mål nr B 12885-10

Julian Assange har yrkat att hovrätten ska upphäva tingsrättens beslut om häktning.
Han har även begärt att hovrätten ska hålla muntlig förhandling.

Åklagaren har motsatt sig att häktningsbeslutet upphävs. Åklagaren har anfört att det saknas skäl att hålla en muntlig förhandling men har inte motsatt sig att så sker.

Dok.Id 1299195

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 669 80	08-561 669 88	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd3@dom.se www.svea.se		

Efter föredragning fattar hovrätten följande

BESLUT (att meddelas 2016-09-16)

1. Hovrätten avslår Julian Assanges begäran om muntlig förhandling.
2. Hovrätten avslår Julian Assanges yrkande om att tingsrättens beslut om häktning ska upphävas.

Skälen för hovrättens beslut

Muntlig förhandling

Julian Assange har anfört att en muntlig förhandling behövs för att han genom sina ombud ska få tillfälle att redogöra för det faktiska händelseförloppet mellan honom och målsäganden i augusti 2010 och för att hans ombud ska få möjlighet att föredra samtliga eller vissa av de SMS som tagits i beslag i målsägandens mobiltelefon, allt i syfte att visa att det inte föreligger sannolika skäl för brottsmisstanken.

I hovrätten är utgångspunkten att ett överklagat beslut om häktning prövas efter skriftlig handläggning. Om det är nödvändigt för utredningen i målet att en part eller någon annan hörs muntligen kan hovrätten besluta om detta (52 kap. 11 § rättegångsbalken). Hovrätten kan också hålla muntlig förhandling för att tillgodose Europakonventionens krav på muntlig förhandling eller om det annars framstår som ändamålsenligt.

Vid prövningen av häktningsfrågan har hovrätten tillgång till det utredningsmaterial som har lagts fram vid de tidigare domstolsprövningarna, bl.a. i form av sekretessbelagda protokollsbilagor och häktningspromemorior. De invändningar som Julian Assange tidigare har anfört mot brottsmisstanken och hans argumentation kring målsägandens SMS finns alltså väl dokumenterade i målet. Inom ramen för den nu aktuella begäran har det inte tillkommit några uppgifter om att det finns ytterligare SMS av intresse för bedömningen eller hur sådana meddelanden, enligt Julian Assanges uppfattning, kan påverka styrkan i brottsmisstankarna. Det skriftliga materialet erbjuder således fullgoda möjligheter för hovrätten att bedöma

häktningsfrågan. Det kan därför inte anses nödvändigt eller ändamålsenligt att frågå huvudregeln om skriftlig handläggning i hovrätten. Julian Assanges begäran om muntlig förhandling ska därför avslås.

De grundläggande förutsättningarna för häktning

Efter genomgång av det befintliga utredningsmaterialet och vad parterna har anfört finner hovrätten, i likhet med tingsrätten, att Julian Assange alltjämt är på sannolika skäl misstänkt för våldtäkt, mindre grovt brott, den 17 augusti 2010 i Enköping.

Hovrätten delar även tingsrättens bedömning att det fortfarande finns risk för att Julian Assange avviker eller på något annat sätt undandrar sig lagföring eller straff.

Proportionalitetsbedömningen

En ytterligare förutsättning för att häktning ska få ske är att skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller för något annat motstående intresse (24 kap. 1 § tredje stycket rättegångsbalken).

Bestämmelsen innebär att häktningen måste stå i rimlig proportion till vad som står att vinna med åtgärden. Tvångsmedlet får bara användas om syftet med häktningen inte kan tillgodoses genom mindre ingripande åtgärder (se prop. 1988/89:124 s. 26 och 65 f). Ytterst blir det en fråga om att väga det allmänna intresset av att brottsmisstankarna utreds på ett säkert sätt mot den enskildes intresse av att inte få sin rörelsefrihet inskränkt. Det bör då särskilt uppmärksammas att skuldfrågan inte är avgjord (se NJA 2015 s. 261 p. 7).

En bedömning av proportionaliteten ska göras också vid fortsatt häktning av en misstänkt som inte är närvarande vid rätten. Av praxis följer dock att avvägningen mellan motstående intressen måste kunna ta intryck av att häktningen inte har kunnat verkställas. De intressen som står mot varandra kan därför komma att ges en annan inbördes tyngd i sådana fall. Även utevarohäktning kan i praktiken leda till inskränkningar i den enskildes rörelsefrihet, men typiskt sett måste ett verkställt häktningsbeslut ses som väsentligt mer ingripande (jfr 24 kap. 17 § tredje och fjärde styckena rättegångsbalken och NJA 2015 s. 261 p. 9).

Den aktuella brottsmisstanken är av ett sådant slag att det finns ett starkt allmänt intresse av att den kan utredas. Vidare avser misstanken en händelse som ska ha ägt rum i Sverige och de brittiska domstolarna har funnit att Julian Assange kan överlämnas hit enligt den europeiska arresteringsordern. Samtidigt måste konstateras att utevarohäktningen har bestått under en mycket lång tid och medfört en rad olika menliga verkningar för Julian Assange.

Vid proportionalitetsbedömningen beaktar hovrätten inledningsvis, i likhet med tingsrätten, att Julian Assange har varit frihetsberövad i Storbritannien under tiden den 7–16 december 2010 och att han därefter haft restriktioner i form av elektronisk övervakning med fotboja, daglig anmälningsplikt hos polismyndigheten och förbud att vistas utanför bostaden mellan vissa klockslag.

När det gäller frågan om vilka andra menliga verkningar som särskilt ska beaktas vid proportionalitetsbedömningen har Julian Assange huvudsakligen hänvisat till tre ytterligare omständigheter, nämligen *att* hans vistelse på Ecuadors ambassad i London ska betraktas som ett frihetsberövande, *att* hans hälsotillstånd försämrats och *att* brottsutredningen inte har drivits framåt med tillräcklig omsorg och skyndsamhet. Hovrätten behandlar i det följande frågorna i den nu nämnda ordningen.

Utgör ambassadvistelsen ett frihetsberövande som ska beaktas?

Julian Assange har i denna del bl.a. hänfört sig till ett utlåtande av den 22 januari 2016 från FN:s arbetsgrupp om godtyckliga frihetsberövanden (Arbetsgruppen) enligt vilket hans vistelse på Ecuadors ambassad i London sedan den 19 juni 2012 utgör ett godtyckligt frihetsberövande. Som tingsrätten har funnit är utlåtandet från Arbetsgruppen inte bindande för svenska domstolar. Det finns visserligen exempel på att Europadomstolen har nekat att ta upp klagomål till prövning med hänvisning till att samma ärende tidigare har undersökts av Arbetsgruppen (se artikel 35.2 (b) i Europakonventionen och Europadomstolens avgörande i bl.a. Hilal Mammadov mot Azerbajjan, nr 81533/12, den 4 februari 2016). Men att utifrån detta hävda att Arbetsgruppens utlåtanden har samma ställning i svensk rätt som ett avgörande från Europadomstolen är en alltför långtgående slutsats. Detta inte minst mot bakgrund av att Europakonventionen och den genom konventionen inrättade domstolens

avgöranden har en fördragsrättslig särställning i svensk rätt. Europakonventionen gäller nämligen som svensk lag och det är grundlagstridigt att meddela lag eller annan föreskrift i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonventionen (se 2 kap. 19 § regeringsformen). Någon sådan särställning har inte de internationella konventioner som Arbetsgruppen tillämpar.

I likhet med övriga domstolar är hovrätten dock skyldig att, i den mån det är möjligt, tolka svensk rätt så att den står i överensstämmelse med Sveriges internationella förpliktelser. Vid sin prövning ska hovrätten alltså beakta de konventioner och andra internationella rättskällor som Arbetsgruppen hänvisar till i sitt utlåtande och som Sverige har en folkrättslig skyldighet att följa. Det innebär dock inte att hovrätten i det enskilda fallet är bunden av den slutsats som Arbetsgruppen kommit till.

En springande punkt i Arbetsgruppens – och Julian Assanges – argumentation om godtyckligt frihetsberövande är att Julian Assange i praktiken är tvingad att stanna på Ecuadors ambassad. Det skäl som anförs för detta är att han, om han skulle lämna ambassaden, löper en risk att bli utlämnad till USA, med allvarliga återverkningar för honom.

En person som har överlämnats enligt en europeisk arresteringsorder får inte utlämnas till tredje land utan samtycke av den behöriga myndigheten i den medlemsstat som har beslutat att överlämna personen (se artikel 28.4 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna). En utlämning av Julian Assange från Sverige till USA skulle alltså, för det första, förutsätta ett samtycke från behöriga myndigheter i Storbritannien.

För det andra skulle en prövning av utlämningsfrågan ske enligt svensk rätt. Enligt det svenska regelverket prövar Högsta domstolen, på begäran, om det föreligger hinder mot utlämning (15 och 18 §§ lag [1957:668] om utlämning för brott). Hinder mot utlämning kan föreligga om en person begärs utlämnad för ett politiskt brott, om personen i fråga riskerar att utsättas för förföljelse, om en utlämning vore oförenlig med humanitetens krav, eller om en utlämning skulle strida mot Europakonventionen (se 6–8 §§ utlämningslagen och NJA 2009 s. 280). Högsta domstolens avgörande är

bindande även i förhållande till regeringen (20 § utlämningslagen). Det finns således skyddsregler i svensk rätt som ska säkerställa att en person inte utlämnas om denne riskerar omänsklig eller förnedrande behandling eller riskerar att på ett flagrant sätt förvägras en rättvis rättegång.

Med hänsyn till det anförda delar hovrätten tingsrättens bedömning att Julian Assange inte kan anses vara förhindrad att lämna Ecuadors ambassad i London. Utredningen ger inte heller i övrigt anledning att frånga den bedömning som domstolarna tidigare har gjort om Julian Assanges vistelse på ambassaden. Vistelsen som sådan är alltså inte att betrakta som ett frihetsberövande och ska inte ges någon självständig betydelse vid proportionalitetsbedömningen. Hovrätten ansluter sig också till Högsta domstolens bedömning att Julian Assanges rörelsefrihet inte kan anses vara i praktiken begränsad på ett sådant sätt att det strider mot Europakonventionen (se NJA 2015 s. 261 p. 15–16.)

Betydelsen av Julian Assanges hälsotillstånd

Enligt hovrätten saknas det anledning att ifrågasätta Julian Assanges beskrivning av sina levnadsförhållanden på den ecuadorianska ambassaden i London. Detsamma gäller för Julian Assanges uppgifter om sitt hälsotillstånd och sitt behov av vård. Eftersom Julian Assange, i enlighet med det nyss sagda, inte till följd av häktningsbeslutet kan anses vara förhindrad att lämna ambassaden för att söka vård har dessa omständigheter dock bara begränsad betydelse vid intresseavvägningen. Frågan om ”fri lejd” för mer akuta sjukvårdsinsatser får vidare, som åklagaren har anfört, främst anses vara en sak för myndigheterna i Storbritannien.

Betydelsen av att brottsutredningen drivs framåt

En förundersökning ska bedrivas så att ingen i onödan drabbas av kostnader eller olägenheter och så skyndsamt som omständigheterna medger (23 kap. 4 § rättegångsbalken). Det åligger också de brottsutredande myndigheterna att med rimlig effektivitet verka för att häktningstiden blir så kort som möjligt. Både hovrätten och Högsta domstolen har redan vid sina tidigare prövningar av häktningsfrågan uttalat att den långa tid som häktningen har bestått innebär ett ökat krav på att undersöka alternativa utredningsmöjligheter för att driva förundersökningen framåt (se NJA 2015 s. 261).

Julian Assange har nu varit häktad i sin utevaro i nästan sex år. Den mycket långa tid som häktningen har bestått måste vägas in i proportionalitetsbedömningen. Mot en fortsatt utevarohäktning talar även den omständigheten att det dröjde lång tid innan åklagaren inledde ett arbete för att pröva alternativa vägar för att kunna driva förundersökningen vidare.

Till detta kommer att det har gått ca ett år och fyra månader sedan Högsta domstolen meddelade sitt beslut i häktningsfrågan utan att det har hållits något förhör med Julian Assange och att de dröjsmål som kan vara hänförliga till Ecuador snarare än till svenska myndigheter inte ska belasta honom (jfr NJA 2011 s. 518). Även detta skulle kunna tala för att häktningen nu bör hävas.

Mot detta ska dock ställas att det sedan början av år 2015 har vidtagits ett flertal åtgärder för att få till stånd ett förhör med Julian Assange på brittiskt territorium eller på Ecuadors ambassad i London. En ansökan om ömsesidig rättshjälp skickades till Storbritannien och Ecuador under våren 2015. Storbritannien gav tillstånd i enlighet med ansökan, vilket innebar att svensk åklagare och polis skulle genomföra utredningsåtgärderna. Däremot gav Ecuador inte något sådant tillstånd. I slutet av sommaren 2015 tog den svenska regeringen ett initiativ som resulterade i ett avtal om ömsesidig hjälp i brottmål mellan Ecuador och Sverige. Avtalet trädde i kraft den 22 december 2015 varefter en ny ansökan om rättshjälp skickades till Ecuador. Ansökan avvisades dock på formella grunder och en tredje ansökan översändes till Ecuador den 16 mars 2016. Åklagaren har den 2 september 2016 uppgett att denna ansökan har accepterats och att ett förhör förväntas kunna hållas inom de närmaste månaderna. Vidare ska vägas in att åklagaren numera, som en alternativ utredningsmöjlighet, har accepterat att förhöret med Julian Assange ska hållas av en ecuadoriansk åklagare enligt en i förhand ingiven frågelista.

Det framgår således att åklagaren under det senaste dryga året har arbetat aktivt för att driva utredningen vidare och även godtagit alternativa utredningsmetoder. Enligt hovrätten saknas det anledning att ifrågasätta uppgiften att ett förhör med Julian Assange kan hållas inom de närmaste månaderna. Hovrätten utgår också från att

åklagaren snarast möjligt kommer att vidta de kompletterande utredningsåtgärder som förhöret kan påkalla innan ett beslut i åtalsfrågan kan fattas.

Mot denna bakgrund ansluter sig hovrätten till tingsrättens bedömning att häktningsbeslutet fortfarande framstår som verkningsfullt för att få till stånd ett förhör med Julian Assange och att ett sådant inte kan åstadkommas genom en mindre ingripande åtgärd.

Det som nu har sagts i fråga om proportionalitet innebär sammantaget följande. Det allmänna intresset av att utredningen kan fortsätta väger tungt. Med hänsyn till detta och till risken för att Julian Assange avviker eller på något annat sätt undandrar sig lagföring eller straff om häktningen hävs, uppväger skälen för en fortsatt häktning fortfarande det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för honom. Det finns därför för närvarande inte skäl att upphäva häktningsbeslutet. Julian Assanges yrkande om detta ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga A

Beslutet om häktning kan överklagas utan inskränkning i tiden. Beslutet om muntlig förhandling får överklagas endast i samband med att beslutet om häktning överklagas.

Åsa Lingham

Protokollet uppvisat/